

ESTŲ KALBOS POLITIKOS GAIRĖS: STRATEGINIS PLANAS IR JO ĮGYVENDINIMAS

Santrauka

Nors kalba turi įvairių paskirčių, valstybinės kalbos atveju svarbiausiu iš jų reikėtų laikyti kalbos funkciją nustatyti ir palaikyti valstybinį, dvasinį ir kultūrinį vientisumą. Rengiant strateginę kalbos plėtros planą daugiausia dėmesio skirtina trims svarbiausiems kalbos aspektams: kalbos statusui, kalbos sandarai (kalbos sistemai ir vartosenai) ir kalbos mokymui. Remiantis sociolingvistiniais apibrėžimais, estų kalba, kuria kaip gimtąja kalba kiek daugiau nei milijonas vartotojų, nepriklauso išnykti gresiančių kalbų grupei, nes ji turi valstybinės kalbos statusą, yra vartojama visose visuomeninio gyvenimo srityse nuo kasdieninės ir verslo iki mokslo kalbos, yra pagrindinė dėstomoji kalba visose mokymo pakopose nuo pradinės mokyklos iki doktorantūros studijų, yra vartojama ir namuose, ir elektroninėje erdvėje, o jos vartotojų daugėja. Vis dėlto šiuolaikiniame globaliame pasaulyje reikia itin saugoti kalbos gyvybingumą net tuo atveju, jei kalba turi daugiau nei milijoną vartotojų.

Straipsnyje apžvelgiama Estijos sociolingvistinė aplinka ir jos kaita, taip pat Estijos strateginis kalbos aplinkos planavimas per pastaruosius dvidešimt metų. Viena vertus, dėmesio centre – kalbos politikos vizijos ir veiklos toms vizijoms įgyvendinti (tarp jų ir valstybinės programos, skirtos kalbos plėtrai, tyrimams ir sklaidai užsienyje). Taip pat aptariama esama estų kalbos padėtis vis labiau globalėjančiame pasaulyje turint galvoje šiuolaikinės informacinės visuomenės pokyčius. Straipsnyje pateikiami ir pasiūlymai strateginio kalbos plėtros plano rengėjams: 1. Norint išsikelti tikslus ir suplanuoti veiklas, kaip juos pasiekti, reikia susidaryti tikslų kalbos padėties visose vartojimo srityse vaizdą; 2. Vizijos ir tikslai turi būti paremti konkrečiais veiklos planais, patvirtintais valstybės lygmeniu. Turi būti užtikrinta finansinė valstybės parama įgyvendinti minėtuosius veiklos planus; 3. Visam plėtros planui ir kiekvienai veiklai turi būti paskirtas konkretus atsakingas asmuo. 4. Reikalinga nuolatinė priežiūra – ar tikslai laikui bėgant ir besikeičiant visuomenei vis dar aktualūs, ar veiklos pakankamai užtikrina, kad būtų pasiekta užsibrėžtų tikslų ir pan. 5. Informavimo poreikis – palaikyti diskusijas kalbos klausimais, informuoti mokesčių mokėtojus, taip užtikrinant visuomenės ir žmonių pasitenkinimą planuojamomis veiklomis.

ESMINIAI ŽODŽIAI: estų kalba, kalbos politika, kalbos tęstinumas.

BIRUTĒ KLAAS-LANG
Tartu universitetas
Jakobi 2, 50090 Tartu, Estija
birute.klaas-lang@ut.ee